

Ebből úgy látszik azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a kizárólagosan logikai út nem szükségszerűen az üdvösség útja is, és hogy újra mernünk kell az evangélium irracionálisát, Isten hozzánk hajlását, megbocsátó irgalmát, logikátlan emberszeretetét hirdetni. Jelenünk hideg computer-világában a számológépek síkján mások a mesterek. Tőlünk azt várják el hallgatóink, hogy az élet végső értelmének keresésében segítsünk nekik, féltve őrizvén egy-egy talán gyenge méceست, amelynek a logika törvényei szerint már régen ki kellett volna aludnia.

7) Ezzel el is jutottam utolsó tézisemhez. Ha a kérügmáról beszélünk, első sorban a szó erejére gondolunk. Már Pál apostol is úgy fogalmazott, hogy a hit a hallásból ered. De ez nem akadályozta őt abban, hogy hivatkozzék az elszenvedett üldözésekre, megvesszőztetéseire, hajótörésére, mint tanúságtételének állomásaira. Hallgatói hihetnek szavának, hiszen következetes meggyőződés áll mögöttük. A mi szavainkból is akkor árad erő, ha életünk sugárzik belőlük. Minél több következetesség, gyakorlati hit, remény és szeretet valósul meg életünkben, annál üdvösséghezőbb lesz kérügmánk, ha Isten szavát hirdetjük.

Lukács László

A tanúság igéjével

I. A szótól a vértanúvallomásig

A beszéd: érintkezésünk eszköze, embertársainknak üzenetét közvetítő hírvivőnk. Közölhetjük egymással mindazt, amit a külvilágról és önmagunkról tudunk, érzünk vagy gondolunk.

Érdekes lehet számunkra a másíknak minden híradása, szóljon a világ bármely tárgyáról vagy eseményéről: érdeklődve hallgatjuk a friss híreket a rádióban vagy akár jólétesült barátainktól is. Ezek az üzenetek azonban ritkán létfontosságúak: ha nem tudom meg az egyiktől, meghallom a másiktól, vagy pedig magam járok utána annak, ami érdekel.

Pótolhatatlanul fontos akkor lesz a szó, ha vallomássá személyesül. A lelkem mélyeit feltáró vallomás kizárólagos birtokom és lehetőségem: csak én oszthatom meg magam mással, és csak a vallomásban oszthatom meg magam másokkal. Vallomásomat senki sem pótolhatja máshonnan szerzett hírekkel vagy akár saját kutatásaival. A vallomásban napvilágra kerülve jutnak szóhoz — tehát öltenek formát — lelkem homályos, alakatlan mélyei, a vallomásban a szó testét felöltve tudom átadni magam a másíknak. A vallomásos szó terem: embert és közösséget.

A szó csak akkor segít az önkifejezésben és a kapcsolatteremtésben, ha igaz. A hamis beszéd csak a távolságot növeli két ember között, sőt bizonytalanná homályosítja magát az embert is.

Akkor igaz a szavunk, ha megfelel gondolatunknak, tehát őszinte meggyőződésből fakad: ha felnyitjuk az embert embertől elválasztó sorompókat, és megindul az eszmecsere. Ha lezárjuk bensőnket, el kell akadnia szavunknak is. Aki lezárta bensővel tovább beszél, az csak fecseg vagy hazudozik. (Legszemélyesebb kapcsolatainkban persze nemcsak eszmét cserélünk egymással, hanem szívünket-lelkünket is: ilyenkor annyira feltártan egyesül a két ember, hogy beszélgetésükben minden szó szegényesnek bizonyul: együtt-csöndjük a legcsodálatosabb párbeszéd.)

Szavunk igazságának azonban van egy mélyebb feltétele is: gondolatunk is feleljen meg a valóságnak. A tévedés, bármilyen jóhiszemű is, végeredményben éppúgy meghamisítja a szót, mint a szándékos becsapás.

A köznapi érintkezés beszédjéből fontosságával és ünnepélyességével kiemelkedik a tanúskodás külön is hitelesített vallomástétele. A rendes jogi gyakorlatban is a tanúknak többnyire esküvel kell hitelesíteniük vallomásukat. A történelem során azonban nem egyszer előfordult az is, hogy kínvallatásnak vetették alá őket. A tanúk tehát saját személyüknek vagy a számukra legszentebb hatalomnak, Istennek tekintélyével szavatolják szavuk igazvoltát.

A vértanúk azok, akik még a halált is készek voltak elvállalni szavuk igazáért. Tanúságtételük az ember legnagyobb teljesítményei közé tartozik: csak az ember képes önként és tudatosan mindenét kockáztatni, sőt feláldozni, hitéért, hazájáért, elveiért vagy más emberekért.

A halál önkéntes elvállalása azonban önmagában még nem igazolja egy állítás igazságát. A tanúságtétel csak akkor hiteles, ha a vállalt áldozat arányban van az áldozat céljával. Kis ügyekre csak kis gondot szabad fordítani, nagy áldozatot hozni csak nagy dolgokért érdemes. Akik apróságokon képesek véres vitákba bocsátkozni, semmiségekért mindent odadobni, azok nincsenek tisztában a dolgoknak vagy az életnek az értékével. Voltak olyan történelmi korszakok és lehetnek olyan emberi életszakaszok, amikor a halál semmiségnek tűnik. Hányan játszották el könnyelműen a maguk vagy mások életét: Keresztelő János fejének egy leány tánca volt az ára, sok öngyilkos jelentéktelen kudarcokon nekikeseredve dobna el az életét, hányan könnyelmű fogadásból választanák a halált.

Lehet meghalni téves eszmékért is. De csak az igazra lehet igazi tanú az ember. A halálos áldozatvállalást csak az értékes élet igazolhatja. Az igazi tanúvallomást csak életre és halálra lehet vállalni, mélyen belegyökerezve a valóságba.

Első pillantásra úgy gondolhatjuk, hogy a hazugság csak mások beszédjében okozhat gondot. A sajátunkéban nem, hiszen mi magunk mindenképpen tudjuk, hogy mit is gondolunk: akkor is, ha az igazat mondjuk, akkor is, ha nem. Valójában pedig elsősorban saját önkéntelen hazugságainkon kellene fönnakadnunk. Saját szavaink még inkább próbára, igazolásra szorulnak, mint másokéi. Vajon nem felelőtlen vagy fellengzős szölamokat röppen-

tünk-e világgá? Mennyire gondoljuk komolyan azt, amit mondunk, mennyire beszélünk olyan hitelesen, mintha ez volna végső szavunk, mennyire magunkat tartalmazza tehát egy-egy vallomásunk?

A tanúvallomást a valóság igazolja, a szót a tett. Szavunkon fog minket az élet, s leméri, mennyire igazán fakad belőlünk, vagyis mennyire súlyos, velünk azonos egy-egy vallomásunk. „Mennyire gondoltad komolyan azt, amit mondtál? Szeretsz, mondd — de mit jelent számodra ez a szó? Belehalsz a fájdalomba, mondd — de van-e reális oka szomorúságnak? Megbántad azt, amit tettél — de valóban szakítottál-e a múltaddal, vagy csupán megszegyenültél? Sose felejtetted el azt a jót, amit kaptál, mondd — de holnap emlékezel-e még rá?”

Vallomásunk valódiságát az érte vállalt áldozat mértékén, elszántságunkat tetteinken mérhetjük le. Teljesen igazzá, velünk azonossá a vértanú-vallomásban, tehát az életre-halálra vállalt elkötelezettségben válhat a szó. Szavunk igazáról csak életünk árán (a végigélt étellel vagy az elvállalt halállal) adhatunk bizonyosságot. A vértanú-vallomásban kirostálódnak a fellengzős, felszínes, hamis szavak: a vértanú egygé vált vallomásával.

Más próba ez, mint egy elkészült híd teherpróbája. A tárgyak kész állapotban kerülnek utólagos ellenőrzésre. A vértanúvallomásban a p r ó b a h o z z a l é t r e az igaz, személyes szót: a tanú éppen azáltal azonosul vallomásával, hogy egyre jobban elkötelezi magát neki. A latin mondás szerint „teher alatt nő a pálma”: a próba terhe alatt nő az ember igazi tanúvá, szava pedig saját magát megvalló és megvalósító vallomássá.

A vértanúság szélsőséges határhelyzetben mutatja meg, hogyan formálja az embert saját vallomása. A legtöbb ember mégsem lesz vértanúvá: nem a halálával, hanem „csak” az é l e t é v e l igazolja szavait. Mi közünk a vértanúvallomáshoz nekünk, hétköznapi embereknek? Nem a hősök kivételes fényűzése ez?

A tárgyak természetesen azok, amik: az ember csak tudatosan válhat azzá. Minél igazabbul, mélyebben föltárja önmagát, annál teljesebben azonosul önmagával: annál igazibb önmagává lesz. A mélységeit kutató embernek először saját felszínségén kell áttörnie. A modern lélektan ügyes módszerekkel hatol be az ember tudati felszíne alá, és csalogatja napvilágra lelkének mélyeit. Amit a pszichológus egy-egy vizsgálattal kísérel meg, azt életünk eseményei sokkal hatékonyabban teszik meg, s védhetetlenül kikutatják énünk mélyeit. Mint mélytengeri kutatószonda a tengerfenéket, úgy térképezik föl mélyeink rejtett értékeit, veszélyeit, viharzónáit.

A fájdalom, az öröm, a szeretet, a hűség, a rossz egy-egy megrendítő élménye egész valójában megrázhatja az embert. Addig ismeretlen mélységek rezonálhatnak egy-egy ilyen megrendülésre. S minél mélyebb, emberibb rétegek jutnak szóhoz, annál igazabb és valóságosabb az ember. A mélyből feltörő vallomások szavai olyan súlyosak, mint maga az ember, hiszen az ember legigazibb énye jut bennük szóhoz.

Legértékesebb, legmélyebb szavaink ezek a mélyről felfakadó vallomások. A szavak mestereinek, a költőknek szava is megritkul, megsúlyosodik ilyenkor, ha egész magukat adják bele a szeretet, az odaadás, a hűség, a halálos elszántság, a meghatott tisztelet egy-egy szavába.

Mekkora töltése keletkezik egy többévtizedes szerelemben, barátságban ennek az egyszerű szónak: „szeretlek”. Milyen súlya volt Assisi Szent Ferenc egyfolytában ismételtgetett vallomásának: „Istenem, mindenem!” Mennyire súlyos valóságot hordoz Radnóti egyik legutolsó verssora: „Tarkólövés. Így végzed hát te is.” „Atyám, kezembe ajánlom lelkemet” — Jézus utolsó lehelével az Atyának adja át magát.

Az ember mély, mint a tengerszem. Mindig csak útban van önmaga felé. Mélyeit tapogatva azonban túljut önmagán. Fölfedezi, hogy valójában feneketlen mélységek fölött jár. Nem tudja kivallani egészen önmagát. Mégis t ő b r ő l v a l l , mint csak önmagáról.

Az ember legmélyebb rétegei Istenbe nyúlnak bele. A földön minden tárgyra hat a tömegvonzás, ha ez nem válik is mindig olyan nyilvánvalóvá, mint egy földre ejtett üvegpohár csörömpölése. Ugyanígy hat minden ember életére Isten szeretete, növekedésre serkentő, hívogató, megváltó kegyelme. A kegyelem vonzásában élünk mindnyájan, s mélyeink erről az erőtérről vallanak, akár tudunk róla, akár nem. Kereszténynek azt az embert nevezzük, aki Krisztustól megtanulta ennek az erőnek eredetét és célját, aki tetten érte és nevén nevezte a kegyelmet, és magába fogadta, hogy együttműködjék vele. (Vö.: Karl Rahner: Schriften zur Theologie, X. 164. Theologische Bemerkungen zum Begriff „Zeugnis“.)

„Most már tudom őt mindenképpen,
minden dolgában tettem értem,
tudom is, miért szeret engem:
tetten értem az én szívemben.” (József Attila: Isten)

Isten kegyelme mindenkiben tevékeny, bár hatékonysága változik a kegyelem befogadásának mértéke szerint. Egyedül az üres felszínesség odázhatja el a kegyelem behatolását az ember életébe. Még az Istennel szembenálló, a kegyelmet tagadó ember életében is nyomon követhető a kegyelem vonzása, bár az elutasítás esetleg taszításra torzította hívását. Hogy Isten szeretettel fölkinálja magát, s az ember szeretetben elfogadhatja, de szabadon vissza is utasíthatja, arról nemcsak a jobb lator tanúskodik, hanem szomorú ellenpárja, a bal lator is Jézus keresztje mellett; nemcsak Péter, aki megbánja árulását, és megtér, hanem Júdás is, aki kétségbe esik árulása miatt.

A kegyelem azonban nem fizikai energia, hanem személyes erő: nem eszköznek használja az embert, hanem társává fogadja. Munkatársi kapcsolatba kerülhet azokkal a nemkeresztényekkel is, akik ténylegesen együttműködnek a kegyelemmel, anélkül, hogy ők maguk azt Istennek tulajdonítanák, és hitben, reményben, szeretetben is egyesülnének vele. Teljes, élettársi egy-

ségre a keresztény emberben talál: a közös munkára elszegődő munkatársi viszony a bensőséges szeretet egységévé emelkedik. Így aztán a keresztény ember nem illetéktelenül vállalkozhat még arra is, hogy a kegyelem működését más ember életében is értelmezze, hiszen saját tapasztalata és a Krisztusban megtestesült kegyelem ismerete fölhatalmazza őt erre.

II. Jézus a hűséges és igaz Tanú

Isten kegyelme Jézus Krisztusban öltött testet. Ő a „hűséges és igaz Tanú” (Jel 3,14): benne ragyog föl legszebben az emberi tanúságtétel minden értéke és lehetősége.

Jézus „Isten tanúságtétele” az emberiségnek (1Kor 2,1). Ő az egyetlen, aki az életében működő kegyelmet föltétlen hitellel nevében nevezhette, hiszen személyes egységben van vele: „Az Atya működik általam” (Jn 14,10). Az Atyával való tökéletes egységét életre-halálra megvallotta: „Én és az Atya egy vagyunk” (Jn 10,30). „Istenem, mért hagytál el engem?”, jajdul föl a keresztén, mégis rábízta magát egészen: „Atyám, kezedbe ajánlom lelkemet.” Még a halál sem ingatja meg benne ezt az egységet: a megsemmisüléssel szembenézve is az Atya kezében tudja magát meg nem ingó bizalommal.

A szeretet: embereknek egymáshoz vonzódása, közeledése, majd fokozatos egyesülése. A beteljesült szeretet: az örök és teljes egység. Ezt a tökéletes egységet azonban a földi életben megannyi fal szabdalja szerteszét: az ember mindig többé-kevésbé a „szeretet tériszonyában” (Pilinszky) él. A szeretettől felgyulladva azonban elindulhat az Egység felé, és megélheti Krisztussal, hogy „a szeretet erősebb a halálnál”.

János részletesen kidolgozza evangéliumában a tanúságtétel gondolatát. Jézus hol saját tanúságára hivatkozik, hol az Atyáéra: „Tetteim tanúskodnak rólam” (5,36). Viszont: „Más tanúskodik rólam” (5,32). Azután egyetlen mondatban egyesíti a két állítást: „Én teszek tanúságot magamról, és tanúságot tesz rólam az is, aki küldött engem: az Atya” (8,18).

A vértanúk vallomása befejeződik halálukkal. Megáll az idejük, és vallomásuk drága, mégis megkövült ereklyeként vonul be a történelem panoptikumába. Jézus befejezi vértanúvallomását, bizonyítva, hogy az életénél is jobban szereti az Atyát és az embereket. Tanúságát azonban az A t y a f o l y t a t j a avval, hogy feltámasztja a halálból: Jézus újra és immár örökké él Isten örök időtlenségében. Sorsa sorsunkat példázza, szeretete a miénknek nyit lehetőséget: az, aki őt feltámasztotta a halálból, minket is fel fog támasztani, ha vele tudunk halni is: halálunkig fokozódó odaadásunkban elkészülhetünk arra, hogy vele mi is egészen szeretetté váljunk.

A kereszt és a feltámadás tehát az Atya és a Fiú együttes tanúságát tartalmazza. E k e t t ő s t a n ú s á g h o z hasonlóan sem találunk az emberi vallomások között. Tökéletes és hiánytalan vértanúvallomás, amely egészen kifejezi lényének titkát: Jézus a színtiszta szeretet az Atya és az emberek iránt.

„Azért jöttem a világra, hogy tanúságot tegyek az igazságról” (Jn 18,37). Krisztus vértanúvallomása mégsem tárgyi-kísérleti bizonyíték, hanem **sze-mélyes bizonyoságtétel**. Az emberélet egyszeri és egyetlen, nem ismételhjük meg akárhányszor, mint egy természettudományos kísérletet. A vértanúvallomás az ember csúcsteljesítménye — nem mérhetjük le nagyságát tárgyak változásain. Jézus halálában és föltámadásában az Atya és a Fiú szeretete ér össze emberéleten és emberhalálon keresztül. Félreérti a feltámadás eseményét az, aki csak egy halott felélesztését látja benne. A feltámadás nem az Atya és Jézus közös bűvészmutatványa, nem is kísérleti bemutatás, hanem egymás iránti szeretetük természetes folyamánya. Úgy szeretik egymást, hogy a halál sem állhat szeretetük útjába. Örök szeretetegységük a megtestesülés óta a feltámadt Krisztusban tündöklük felénk. Akiben van fogékonyság a szeretetre, az megláthatja: van akkora szeretet, amely erősebb a halálnál is. És ha ez a szeretet benne is kivirágzik, akkor minden kísérleti eredménynél erősebb bizonyossága támad Jézus tanúságának valódiságáról és a szeretet erejéről.

Krisztus tanúsága az ember teljesítőképességének határáig ér el, és napvilágra hozza a túlvilágnak eddig rejtett erőterét is: aki így jut el a halálhoz, abba életének odaadásával beléáramlik Isten éltető, örök szeretete.

Krisztus az Örömhírről tanúskodik: az Atya iránti föltétlen bizalommal fogad minden szenvedést, még a bűnt és a halált is. „Aki küldött engem, velem van. Nem hagyt magamra, mert én mindenkor azt teszem, ami neki kedves” (Jn 8,29). Halálában kiderül, hogy az Atya tényleg megfelelt ennek a bizalomnak, és magához emelte feltámadásával. Isten szeretete itt egybeér az emberével, és egybenyitja az öröklétet az elmúló élettel.

III. Krisztus tanúi

Jézus még földi életében apostolokat hívott meg, hogy hirdessék ezt az örömhírt, és tanúskodjanak róla. Az evangéliumok szóhasználatában az apostolok a feltámadt Krisztus **s z e m t a n ú i**: „Amit szemünkkel láttunk és fülünkkel hallottunk, azt hirdetjük nektek” (1Jn 4,1). Az apostolok „kezdettől fogva szemtanúi és hirdetői voltak az igének” (Lk 1,2). „Az élet szerzőjét (Jézust) megöltétek. Isten azonban föltámasztotta őt halottaiból: ennek mi tanúi vagyunk” (Csel 3,16).

Az Apostolok Cselekedeteiből az is kiviláglik, hogy nem csupán beszédeikben hivatkoztak szemtanú voltukra, hanem életmódjukkal is tanúságot tettek: „Az apostolok nagy hatással tettek tanúságot az Úr Jézus Krisztus feltámadásáról, és nagy kegyelem munkálkodott mindnyájukban” (Csel 4,33). Mint minden keresztény ember, kettős tanúságot tettek: az életükben megtapasztalt kegyelemről és a történelemben megjelent Jézus Krisztusról. Tanúskodtak a Feltámadotról: megtörtént, általuk megtapasztalt eseményekről. De megvallozták az is, hogy Krisztus kegyelme hogyan formálta át az ő életüket.

Jézus példabeszédekkel világította meg az Isten Országá titkait. Az apostolok saját életük példáján mutathatták be, hogyan jön el az emberbe az Isten Országá. Jézus a tékozló fiú történetével világította meg, milyen boldogság megtérni Isten irgalmasságához. Szent Pál egyes szám első személyben mondhatta el a hazatalált tékozló fiú vallomását: „Igaz beszéd ez, és teljes hitelt érdemel: Krisztus Jézus azért jött a világra, hogy a bűnösöket üdvözítse, és ezek közt én vagyok az első” (1Tím 1,13—15).

„Aki utánam akar jönni, vegye föl keresztjét, és úgy kövessen engem”: az örömhír hirdetőit Szent Istvántól kezdve „tanúságtételük miatt megölték” (Jel 6,9): szemtanúból így vértanúkká váltak. Az ősegyház Jézus tanúságtételének folytatóit látta bennük. Megkínzatusukban életre-halálra, vagyis emberileg teljesen azonosultak Krisztussal. „Christianus sum”, „keresztény vagyok, Krisztushoz tartozom” — e hitvallás tér vissza minduntalan bírósági kihallgatásuk és kínvallatásuk során: megvallják Krisztust szavukkal és életükkel egyaránt. (Vö.: Hagemeyer: Ich bin Christ. Frühchristliche Martyrerakten. Patmos 1961.) Így lesznek szentté, életük pedig Krisztus hirdetőjévé: bennük folytatódik Krisztus tanúságtétele. Nolaí Szent Paulinus szerint „a világ kezdete óta szenved Krisztus övéiben. Ő a kezdet és a vég, őt rejtí a törvény, őt tárja fel az evangélium. Mindíg csodálatos az Úr szentjeiben, akikben szenved, de győzedelmeskedik is”.

Jézus maga készítette elő apostolait a rájuk váró szenvedésekre (vö. Mk 8,34), a vértanúság vállalására, s az ősegyház kezdetétől Jézus szenvedéstörténetét látta folytatódni a vértanúk szenvedésében. Már az Apostolok Cselekedetei is párhuzamot von Jézus és István diákonus szenvedése között: ellene is hamis tanúk lépnek föl (Csel 6,13; Mk 14,57), őt is kivezetik a városból (Csel 7,57; Jn 19,17; Zsid 13,12), megkövezése alatt ő is gyilkosaiért imádkozik (Csel 7,59; Lk 23,34), és hasonló szavakkal hal meg, mint Jézus (Csel 7,60; Lk 23,46). Szent Ignác pedig egyenesen így nevezi magát: „Istenem szenvedésének követője vagyok.” (l. m. 23.)

A vértanúk nem a maguk igazáról tesznek tanúságot, hanem Krisztusról, megváltójukról. S az ő emberi tanúvallomásuk is kiegészül Isten tanúvallomásával, Krisztuséhoz hasonlóan. Miközben életük árán is tartanak Krisztus mellett, részeseivé válnak megváltásának, amely éppen hitvallásuk által behatol az életükbe. Szent István megnyílni látja az eget haldoklása közben (Csel 7,56), s valami módon — legkésőbb a halálában — ebben az élményben részesül minden vértanú. Halálukban Krisztus feltámadásának lesznek részévé: „Ha tehát meghaltunk Krisztussal, hisszük, hogy Krisztussal együtt élni is fogunk” (Róm 6,8).

A világháborúban nem volt ritka eset, hogy egy-egy lebombázott ház romjai alatt az óvóhelyen rekedtek a ház lakói. Kétségbeesett rohamunka indult meg ilyenkor: kiásni a bennszorultakat. S milyen boldogság volt, ha a kifelé törekvő bennrekedteknek és a befelé hatoló életmentőknek sikerült áttörni az utolsó rétegen is, és végre egymásra találhattak. Valahogy így tör át az élet

mulandóságain és a szeretet töredékességén a vértanú: odaadásában eljut haláláig, s e végső falnál betör sorsába a feltámadt Krisztus örökléte. „Ha Isten velünk, ki ellenünk? . . . Ki emel vádat Isten választottai ellen? Ki ítéli el őket? Velük Krisztus Jézus, aki meghalt, sőt föl is támadt, és Isten jobbán közben is jár értünk. Ki ragadhat el minket Krisztus szeretetétől?” (Róm 8,31—35) Szent Pionius ebben a tudatban fogadja halálát: „Azért sietek (a vértanúhalálba), hogy annál gyorsabban feltámadjak, s ezzel a halálból való feltámadást hirdessem” (i. m. 34). Krisztus követői „legyőzték őt (a Sátánt) a Bárány vérével és tanúságának igéjével, és nem kímélték életüket mindhalálíg” (Jel 12,11).

A tanúskodás mindhalálíg tart, végső állomása a vértanúság lehet. De addig életünkkel kell tanúságot tenni. Hitvallóknak először azokat neveztek, akik életben maradtak vértanúvallomásuk után; később, általánosítva pedig mindazokat, akik hitvalló életükkel tanúskodtak Krisztusról.

Ez a hitvallás sem szolgálat azonban a fizikai kísérletekhez hasonló tárgyi bizonyítékot. Az ő vallomásuk is személyes bizonyágtétel, ahogy Krisztusé is az volt.

Krisztust nem igazolják szuperteljesítmények vagy reklámposzterek. Nem felsőbbrendű emberek a keresztények sem. Bárki joggal számonkérheti tőlük a mindennapokban megélt hitüket. Tanúságot is tesznek Krisztusról, egyszerűen úgy, hogy hitelesen élnek: Istent és a szeretetet fontosabbnak tartják önmaguknál (ill. maguknak és mindenkinek számára ezt tartják a legfontosabbnak). De nem feltétlenül megy mindig jól a sora annak, aki istenesen él. Nem feltétlenül kísérik látványos külső sikerek (milyen nehezen vette ezt tudomásul a választott nép!) Sőt az is előfordulhat, hogy nem tud felmutatni még látványos erkölcsi teljesítményt sem: botladozó, gyöngye ember marad világéletében, aki mindig újra meghasonlik önmagával és az őt hívó kegyelemmel.

A hitvalló szeretetre gyullad Isten iránt, amikor „tetten éri őt szívében”, s ez szeretetre lobbantja az emberek iránt is. Ilyen felgyulladt szívű emberrel bárki találkozhat: talán egy váratlan mosolyban, egy szíves szolgálatban, egy becsületes helytállásban, egy türelemmel viselt fájdalomban ismer rá. Nem tárgyi bizonyíték egyik sem, „csupán” az emberség szép példái mind. De a háttérből, rejtetten, ugyanaz a szeretet indítja őket. S aki ismeri a szeretet dinamizmusát, az ráérez a bennük életre kelt isteni szeretetre. Ahogy egy szerelmesnek, egy gyermekét ölelő édesanyának, egy apjához bújó gyermeknek átfénylik az arca a szeretettől, és tanúsítja az emberi szeretet létezését.

Ha hívő ember találkozik egy hitvalló kereszténnyel, hitük egybeér és megerősíti egymást. Ha nemhívő fedezi föl, maga is hitre gyulladhat tőle, mint a negyven szent vértanú megkínzításakor az egyik őrző katonára ugrott be a jeges vízbe a haláltól megfutamodó egyik keresztény helyébe. De el is mehet a hitvalló mellett észrevétlenül, fejcsoválva vagy csodálkozva, közönyösen vagy akár ellenségesen is.

A tanúvallomás csak személyek közegeiben igazán eleven. Befogadni sem lehet tárgyként, mint egy kénytelen-kelletlen lenyelt tablettát, belénk döfött injekciót. Csak az hallgatja értőn a vallomást, aki közben személyes kapcsolatba is került a tanúval. Az ember legszemélyesebb mélyeit a hidegen kutató szem egymaga nem láthatja át, csak a vele rezonanciába kerülő másik ember-mély. „Cor ad cor loquitur”, szív a szívhez szól, mert csak ott talál teljes meghallgatásra.

Siemeon jövendölése szerint az újszülött Jézus jel lesz, amelynek ellene mondanak. Ellentmondásba ütközhetnek Krisztus tanújelei is: saját gyöngeségük éppúgy ellenállhat, mint a mások értetlensége. Tanúságtételük mégis éppen ebben a kettős ellentmondásban válhat az embermélyig elvezető, sőt az emberen túlra is mutató vallomássá. A leghitelesebb örömhírré: saját és mások minden bűne ellenére hisznek az irgalomban, minden fájdalom ellenére az örömben, a halál színe előtt is a feltámadásban.

A legtöbb ember „csak” éli az életét, anélkül, hogy elmondaná. Életének ritka pillanataiban, többnyire a magánélet rejtettségében, nagynéha talán egy-egy ünnepélyes nyilvános eseményben kerül sor arra, hogy életéből valamit meg is fogalmazzon. A művészek hivatása az, hogy az emberélet rejtett titkait az emberiség nyilvánossága előtt is megszólaltassák.

A legtöbb keresztény ember is elsősorban „csak” éli hitvallását, amely őt Istenhez kapcsolja. Legfőbb imádságaiban, családi vagy baráti beszélgetésekben kerül sor arra, hogy hitét meg is fogalmazza. Nagyritkán kerül olyan helyzetbe, hogy hitét a nyilvánosság előtt kelljen megvallania.

Az Egyházon belül is vannak azonban olyanok, akik „az ige szolgálatára” kaptak meghívást: a lelkipásztoroknak hivatásbeli kötelességük az, hogy e hitnek általában rejtett titkait az Egyház közössége, sőt a világ nyilvánossága előtt megszólaltassák. Jézus maga adott parancsot a hit nyilvános hirdetésére. S az Egyház minden korban igyekezett eleget tenni küldetésének. A hit hirdetés azonban csak akkor lehet hiteles, ha aranyfedezetként mögötte áll a hitet hirdetőnek életvallomása is, egybehangzóan az Egyház egész közösségének, tehát a hitüket némán megvallóknak tanúságtételével.

Mert hitvalló minden keresztény ember, Jézus példája és parancsa szerint. Életének legkülönbözőbb helyzeteiben kell Jézus módjára élnie, vagyis szeretnie: Istent vagy embert, tehát a másikat elébe helyeznie a saját érdekeinek, szempontjainak. „Nem kímélték életüket mindhalálig”: elszántsága, a kicsiben és kezdő fokon is, előbb-utóbb a vértanúkéval rokon. Ellenfele a saját gyöngesége és mások értetlensége, támogatója a kegyelem és az Egyház közössége.

Mert élet és halál harca folyik minden élőlényben, jó és rossz, kegyelem és bűn harca minden emberben. Ezen a küzdőtéren vállalja Krisztus odaadó életét a keresztény, és így tesz tanúságot a kegyelemről és Krisztus feltámadásáról: Istennek bűnnél és halálnál erősebb szeretetéről.